

Podczas warsztatów pieszych prosimy o ubranie się w strój terenowy oraz zaopatrzenie się w odpowiednie bilety komunikacji miejskiej lub podmiejskiej. Zachęcamy Państwa do fotografowania najpiękniejszych miejsc – najciekawsze zdjęcia zostaną wyeksponowane na wystawie w Centrum.

29 maja, Spotkanie o godz. 9.00 na parkingu przed Doliną Samborowo (koniec ul. Abrahama w Gdańsku) – terenowy warsztat fotograficzny. Celem warsztatów jest przybliżenie zasad fotografowania obiektów przyrodniczych. Tematem przewodnim będzie głębia ostrości oraz jej wykorzystanie w fotografii przyrodniczej. W czasie wycieczki na trasie Samborowo – Szwedzka Grobla – Klesza droga – Dolina Radości utrwaląc będziemy zarówno ruchome jak i nieruchome obiekty przyrodnicze, analizując wpływ parametrów ustawień aparatu fotograficznego na otrzymany efekt zdjęciowy. Przewidywany czas trwania warsztatów 3-4 godziny, stopień trudności: łatwa. Prowadzenie: Dariusz Ożarowski, Trójmiejski Park Krajobrazowy

Fot. D. Ożarowski

12 czerwca wycieczka autokarowa „Żuławskie klimaty” do Nowego Dworu Gdańskiego. Spotkanie godz. 7.45 przy zatoczce autobusowej w okolicy Kościoła św. Elżbiety i kina Krewetka – Gdańsk Główny (odjazd o godz. 8.00). Przejazd autokarem przez kilka charakterystycznych dla regionu miejsc. Między innymi Ostaszewo, a w drodze powrotnej Tujsk. Zwiedzanie Żuławskiego Parku Historycznego, mieszczącego się w budynku starej młocznicy a także Lapidarium (Cmentarz 11 wsi – filia w Żelichowie-Cyganku). Historia Żuław, mieszkańców Nowego Dworu Gdańskiego (w tym niewielka ekspozycja poświęcona Annie German). Fascynujące opowieści i spotkanie z ludźmi, którzy próbują ginący świat Żuław ocalić od zapomnienia. Warsztaty serowarskie, a na zakończenie możliwość dokonania zakupów w sklepie firmowym Spółdzielni Mleczarskiej Maluta. Koszty ponoszone przez uczestników indywidualnie podczas wycieczki: 47,5 zł/osobę (udział w warsztatach, bilety, oprowadzanie w ŻPH oraz obiad). Powrót do Gdańska do godz. 16.00. Prowadzenie: Dariusz Podbereski, Trójmiejski Park Krajobrazowy **Między 3 a 7 czerwca wszystkie osoby wpisane na listę uczestników zobowiązane są do potwierdzenia (osobistego, telefonicznego lub mailowego) swojego udziału. Brak potwierdzenia będzie skutkowało wykreśleniem z listy uczestników.**

19 czerwca Trasa z Władysławowa do Jastrzębiej Góry - przejście plażą. Spotkanie o godz. 9.55 przed PKS Władysławowo (proponowany dojazd autobusem 650 odjeżdżającym z Dworca Autobusowego w Gdyni o godz. 8.50). Opis trasy: Początek PKS Władysławowo, przejście Aleją Gwiazd Sportu, brzeg wydmy, brzeg klifowy, Wąwóz Chłapowski, Przylądek Rozewie (możliwe zwiedzanie latarni morskiej – bilet normalny 8 zł, ulgowy 5 zł), wąwóz erozyjny Lisi Jar, Jastrzębia Góra, najdalej na północ wysunięte miejsce w Polsce. Powrót z przystanku PKS J. Góra. W czasie przejścia omówiona zostanie tematyka związana z procesami brzegowymi, typami wybrzeża oraz charakterystyka ekosystemu Morza Bałtyckiego. Długość trasy 12 km, czas przejścia około 4h. Powrót z Jastrzębiej Góry autobusem 650. Stopień trudności- średni (ze względu na trudność w poruszaniu się po piasku plażowym, strome podejście pod Latarnię Morską i klif w J. Górze). Prowadzenie: Bartosz Płociennik, Błękitna Szkoła we Władysławowie

26 czerwca Biskupia Górka. Spotkanie o godz. 9.00 przy ul. Nowe Ogrody 8/12, przed Urzędem Miejskim. Trasa: Nowe Ogrody - Pohulanka - Biskupia Górka - Zarosłak - cmentarz Żydowski "na Chełmie". Historie związane z Wolnym Miastem Gdańskim przeplacone z dziejami Biskupiej Górki, "śladami" dawnego cmentarza w postaci alei drzew, fortyfikacjami nowożytnymi, wielokulturowością, terenami zielonymi, które stanowią część tego kwartału miasta. Trasa średnio trudna, jedno dość strome podejście, czas trwania ok. 4 godz. Prowadzenie: Katarzyna Michałowska

3 lipca Las w poezji - poezja w lesie. Spotkanie o godz. 9.00 przed Meczetem, ul. Abrahama.

Wycieczka na trasie Meczet - ul Abrahama - Dolina Samborowo – Niedźwiednik. Po drodze poznamy wiersze poetów zafascynowanych lasem (Harasymowicz, Ziemiannin...). Prośba do uczestników zajęć, żeby przynieśli własne lub innych autorów ulubione wiersze o lesie, przyrodzie i przeczytali je podczas wycieczki. Czas ok 2,5 godz., może ulec zmianie w zależności od liczby prezentowanych poetów. Trasa średnio trudna, jedno niewielkie, ale strome podejście przed Niedźwiednikiem. Prowadzenie: Dariusz Podbereski, Trójmiejski Park Krajobrazowy

10 lipca Optyw Motławy - spotkanie o godz. 16.00, skwer na Placu Wałowym, naprzeciwko Małej Zbrojowni (za Basztą Białą).

Cel spaceru – poznanie szaty roślinnej terenów nad Optywem Motławy oraz fragmentu Dolnego Miasta. Trasa: Bastion św. Gertrudy - przejście przy Bramie Nizinnej do Bastionu Żubr - spacer wokół Bastionu Żubr, dojście do zabytkowej śluzy - spacer wzdłuż fragmentu Optywu Motławy - ul. Łąkowa, spacer do przystanku tramwajowego na końcu ul. Podwałe Przedmiejskie (przy dawnych budynkach koszar - obecnie Akademii Muzycznej w Gdańsku).

Zakończenie spaceru – około godz. 19.00. Stopień trudności spaceru: łatwy (jedyną trudność mogą sprawić schody na Bastion – możliwość poczekania na grupę). Prowadzenie: Michał Buliński

17 lipca Meandry Raduni na Starym Mieście - spotkanie o godz. 16.00 przed Nowym Ratuszem /dawny „Żak”/.

Kanał Raduni – zabytkowy, sztuczny przekop Raduni o długości 13,5 km. Ma on początek w Starej Raduni, w Pruszczu Gdańskim i przez gdańskie dzielnice św. Wojciech, Orunię i Śródmieście wpada do Motławy. Przy Nowym Ratuszu kanał Raduni wpada w przepust pod gmachem i ulicą Wały Jagiellońskie, wychodząc na powierzchnię po 150 metrach, nieopodal budynku Prokuratury Okręgowej w Gdańsku. Dalej kanał przepływa przez historyczne centrum Gdańska, obok Domu Opatów Pelplińskich i Ratusza Staromiejskiego. Tworzy małą wyspę, na której znajduje się Wielki Młyn i Mały Młyn. Następnie zakręca, sąsiadując z ulicą Rybaki Dolne i Górne, Karpią i po paruset metrach znajduje ujście w Motławie, na wysokości północnego krańca Ołowianki. Przejście brzegiem kanału to okazja poznania ciekawych historii i zabytkowych budowli Starego Miasta Gdańska od średniowiecza do XXI wieku. Trasa bardzo łatwa. Prowadzenie: Barbara Ząbczyk-Chmielewska

24 lipca Zielonym szlakiem artystów i sztuk w Sopocie w połączeniu z historią rozwoju kurortu i parków sopockich.

Spotkanie o godz. 9.00 na przystanku SKM Sopot Wyścigi. Trasa: Początek przy ul. Reja - ul. Armii Krajowej wraz z bocznymi uliczkami (m.in. Kasprowicza, Andersa, Abrahama) - Grotgera - Bohaterów Monte Cassino - Obrońców Westerplatte - Goyki (tu m.in. przywracany do dawnej świetności park) - Haffnera - Łazienki Północne i Południowe - Pułaskiego (jeśli wystarczy czasu i sił dom Afanasjewów przy ul. 3 maja) Trasa dość łatwa, lekkie podejście pod górę w okolicy ul. Goyki. Czas trwania ok.4 godzin. Podczas spaceru konkurs związany z narodzinami kurortu. Informacje podczas spaceru☺ Prowadzenie: Katarzyna Michałowska

31 lipca Pusty Staw Spotkanie o godz. 16.00 przy ul. Stryjewskiego, naprzeciwko odejścia ul. Nowotnej (zakręt linii tramwajowej w stronę plaży).

Cel spaceru – poznawanie szaty roślinnej fragmentu dzielnicy Stogi, zwłaszcza nadwodnej, m.in. obrzeży jeziora Pusty Staw. **Trasa:** dojście do rzeczki Łachy (obejrzenie związanej z nią roślinności oraz dawnych łąk halofilnych) - jezioro Pusty Staw (poznawanie drzew i krzewów spotykanych po drodze) - spacer wzdłuż brzegu jeziora Pusty Staw (długość odcinka do przejścia w zależności od chęci uczestników) – powrót do przystanku tramwajowego Stogi Pasanil. Zakończenie spaceru – około godz. 19.00. Stopień trudności spaceru: łatwy. Prowadzenie: Michał Buliński

7 sierpnia Zielone oblicze Westerplatte Spotkanie - przystanek Westerplatte Przystań Żegluga, godz. 16.17 (przyjazd we własnym zakresie autobusem nr 106 wyjeżdżającym z Akademii Muzycznej o godz. 15.57)

Westerplatte, położone w północno-wschodniej części Gdańska, to niezamieszkały, zalesiony półwysp pomiędzy Zatoką Gdańską i zakolem Martwej Wisły (tzw. Zakrętem Pięciu Gwizdków). Szerokość półwyspu waha się od ok. 200 do ok. 500 metrów, długość wynosi ok. 2 kilometry. Graniczy od południa z Wisłoujściem i Portem Północnym a przez Martwą Wisłę z osiedlem mieszkaniowo-przemysłowym Nowy Port. Miejsce rozpoczęcia II Wojny Światowej. W latach 1926-1939 na terenie Westerplatte funkcjonowała Wojskowa Składnica Tranzytowa w Wolnym Mieście Gdańsku, której obrona we wrześniu 1939 stała się symbolicznym początkiem II wojny światowej oraz polskiego oporu przeciw agresji niemieckiej. Miejsca związane z polem bitwy o Westerplatte zostały wpisane 1 września 2003 roku na listę Pomników historii. Trasa łatwa. Przejście: przystanek autobusowy „Przystań Żegluga” na Westerplatte - kopiec z Pomnikiem

- przystanek autobusowy „Przystań Żegluga”, po drodze zwiedzanie obiektów zabytkowych, m.in.: Wartownia Nr 1, Cmentarz poległych Westerplaczyków, ruiny koszar, pomnik. Prowadzenie: Barbara Ząbczyk-Chmielewska
14 sierpnia Dolina Łeby Spotkanie o godz. 8.00 przy Dworcu Autobusowym w Wejherowie (sugerowany przyjazd SKM – wyjazd z Gdańska Głównego o godz. 6.40). Trasa: Wejherowo PKS – Przejazd autobusem PKS do Tłuczewa – Tłuczewo (zabytkowy młyn wodny) – Borek – Porzeczce (Obóz „Łowcy Przygód”) – wędrówka wzdłuż Łeby – Tępski Młyn – Stawy Rybne – Paraszyno Dwór – Strzebielino PKP. Teren prawie bezludny, piękne krajobrazy Doliny Łeby, najpiękniejsza trasa wycieczki pieszej na Pomorzu☺ Trasa długa, bez stromych podejść, dla wytrwałych – wędrówka do 15 km. Prowadzenie: Kazimierz Ciechanowicz

21 sierpnia Nowy Świat - torfowisko Księżę Błoto (Spotkanie o godz. 9.00 przy przystanku autobusowym linii 169 Oliwa Pętla Tramwajowa, odjazd o godz. 9.12). Trasa: Nowy Świat - torfowisko Księżę Błoto - wielkopowierzchniowe kopalnie kruszywa na wschód od Strzelenki. Po drodze obserwacja form polodowcowych: jezioro rynnowe (Wysockie), wytopiska po martwym lodzie, widok na Górę Studencką. Trasa łatwa, czas trwania ok. 4,5 godz., długość ok. 6 km. Prowadzenie: Marcin Wilga

28 sierpnia – Wycieczka po Parku Oliwskim im. A. Mickiewicza i podziwianie oliwskich krajobrazów z wieży widokowej na Pachołku. Spotkanie o godz. 9.00 przy wejściu głównym do parku. Celem wycieczki jest zapoznanie uczestników z kolekcją drzew krajowych i egzotycznych zgromadzonych w parku. Większość egzotów to gatunki pochodzące z Ameryki Północnej oraz z Dalekiego Wschodu. Przewidywane jest zwiedzenie palmiarni, w której hoduje się gatunki flory tropikalnej, m.in. kawę oraz bananowca. W alpinarium będzie poszukiwany interesujący porost listkowaty – pawężnica łuseczkowata (*Peltigera praetextata*), w którym komponentem glonowym są sinice z rodzaju Nostoc. Druga część wycieczki to wspanięcie się na garb zwany Pachołkiem i zapoznanie się z polodowcowym krajobrazem okolic Starej Oliwy oraz obejrzenie panoramy fragmentu Gdańska (zabudowana Platforma Oliwsko -Wrzeszczańska). W trakcie spaceru będą poszukiwane także grzyby wielkoowocnikowe (macromycetes) oraz porosty (Lichenes). Trasa łatwa, jedyną trudność może stanowić podejście pod Pachołek, jednak istnieje możliwość rezygnacji z udziału w drugiej części wycieczki. Prowadzenie: Marcin Wilga

4 września wycieczka autokarowa do Słowińskiego Parku Narodowego Spotkanie godz. 6.45 przy zatoczce autobusowej w okolicy Kościoła św. Elżbiety i kina Krewetka – Gdańsk Główny (odjazd godz. 7.00).

Trasa: Przyjazd do Rąbki oraz spacer trasą edukacyjną w Obwodzie Ochronnym Rąbka: przejazd meleksem do wyrzutni rakiet, spacer do podnóża wydm, dla chętnych wejście na szczyt, przejście na plażę, odpoczynek i powrót do wyrzutni, przejazd meleksami do Rąbki, wejście na wieżę widokową (dla wytrwałych), obiad w Łebie. Podczas podróży autokarem oraz pieszej wędrówki i przystanków opowieści dotyczące: walorów przyrodniczych Ziemi Łęborskiej, historii Łęborka, wybranych atrakcyjnych miejsc krajoznawczych (na trasie przejazdu do Rąbki), historii powstania SPN, położenia i zasięgu terytorialnego, celu ochrony (Światowy Rezerwat Biosfery i Natura 2000, Konwencja Ramsarska), przyrody – flory i fauny, określania wieku drzew, rodzajów lasów tam występujących, systemów korzeniowych drzew, powietrza, wód Parku: jezior, rzek, Bałtyku, powstawania wydm i ich rodzajów, muszli i kamieni naszych plaż, wyrzutni rakiet... Powrót do Gdańska ok. godz. 19.00.

Trasa raczej trudna za względu na dłuższy spacer – 8 km, w tym 4,5 po piasku. Koszty ponoszone przez uczestników indywidualnie podczas wycieczki (przejazd meleksem na trasie Rąbka – Wyrzutnia rakiet-Rąbka, bilet wstępu do parku, obiad...): 37,5 zł/osobę. Prowadzenie: Wojciech Płomiński. **Między 26 a 30 sierpnia wszystkie osoby wpisane na listę uczestników zobowiązane są do potwierdzenia (osobistego, telefonicznego lub mailowego) swojego udziału. Brak potwierdzenia będzie skutkowało wykreśleniem z listy uczestników.**

11 września Ognisko kończące wspólne wędrowanie Spotkanie o godz. 10.05 przy pętli autobusu 174 w Otominie (wyjazd autobusu 174 z Gdańska Głównego o godz. 9.27). Spacer wokół jeziora Otomińskiego zakończony wspólnym ogniskiem (wręczenie upominków i dyplomów). Bardzo prosimy o przyniesienie kiełbasek i pieczywa we własnym zakresie.

18 września Spotkania z fotografem o godz. 10.00 w siedzibie CIEE.

Podczas spotkania uczestnicy wypraw przedstawią wszystkim „wspomnienia uchwycone w obiektywie” oraz przy wsparciu fotografa dokonają wyboru zdjęć na wystawę fotograficzną. Prosimy wszystkich o przyniesienie na spotkanie maksymalnie 15 wybranych fotografii. Prowadzenie: Dariusz Ożarowski